

Kennisnotitie

Gevolgen uitspraak Greenpeace voor het doelbereik

Samenvatting

Op 22 januari 2025 deed de Rechtbank uitspraak in de zaak van Greenpeace tegen de Staat. De uitspraak in deze rechtszaak heeft aanvullend op het doel uit de Wsn¹ nog een tweede doel opgeleverd. In de Wsn staat dat 50 procent van de stikstofgevoelige natuur voor 2030 onder de kritische depositiewaarde (KDW) moet komen. Het aanvullende doel stelt dat 37 procent van de zeer urgente en urgente habitats de lijst van Bobbink² onder de KDW moet komen.

Het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) vroeg aan het RIVM om te onderzoeken welke generieke emissiereductie vanuit Nederland nodig is om beide doelen in 2030 te behalen. De uitkomsten van dit onderzoek worden gebruikt voor de Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel (MCEN).

Uit het onderzoek blijkt dat de uitstoot van zowel stikstofoxiden als ammoniak vanuit alle bronnen in Nederland moet dalen met ongeveer 38 procent bovenop de emissiedaling die is verwacht in de Emissieramingen luchtverontreinigende stoffen (ERL) 2025.

Het doel uit de Wsn wordt daarbij iets eerder behaald dan het aanvullende doel uit de Greenpeace rechtszaak. Er is 2 procent verschil in de benodigde emissiereductie. Respectievelijk 36% en 38% voor het Wsn doel en het Greenpeace doel.

Inleiding

In het najaar van 2024 heeft Greenpeace de Nederlandse Staat aangeklaagd vanwege het onvoldoende beschermen van de stikstofgevoelige natuur tegen stikstofdepositie. In januari 2025 heeft de rechter Greenpeace gedeeltelijk in het gelijk gesteld. De Nederlandse Staat moet voldoen aan de in de Wsn wettelijk vastgelegde norm voor 2030, waarbij voor tenminste 50 procent van het oppervlak stikstofgevoelige natuur de depositie lager moet zijn dan de kritische depositiewaarde (KDW). Daarbij heeft de rechter geoordeeld dat de focus moet worden gelegd op de door Greenpeace aangedragen Urgente en Zeer urgente habitats en leefgebieden (vanaf hier urgente natuur) uit de lijst van Bobbink. De rechter stelt in zijn vonnis dat in 2030 voor ten minste 32 procent van de urgente natuur de depositie lager moet zijn dan de KDW.

De rechtbank stelt dat de resterende opgave voor 2030 (22%) volledig gerealiseerd moet worden in het areaal urgente natuur (69% van het areaal stikstofgevoelige natuur). Dit komt er volgens de rechtbank op neer dat 32% van de urgente natuur eind 2030 onder de KDW moet zijn gebracht. Echter, intussen zijn er enkele aanpassingen van de gehanteerde gegevens, waaronder het areaal urgente natuur (66% i.p.v. 69%). Hiermee komt het

RIVM

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

T 088 689 89 89

Auteurs:

S. Hazelhorst, L. de Jongh,
A. Bleeker

Centrum:

MIL

Contact:

albert.bleeker@rivm.nl

Kenmerk:

KN-2025-0026

DOI:

10.21945/RIVM-KN-2025-
0026

Datum:

15-06-2025

¹ Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn), onderdeel van de Omgevingswet

² Herstelbaarheid van door stikstofdepositie aangetaste Natura 2000-Habitats – Update urgentietabel 2023 van Bobbink en Tomassen

door de rechtbank genoemde percentage van 32% uit op 37% van de urgente natuur die onder de KDW gebracht moet worden.

Uit de Monitor stikstofdepositie 2023³ blijkt dat in het jaar 2030 ongeveer 7 procent van de urgente natuur een depositie lager dan de KDW heeft. Het vonnis van de rechtszaak betekent daarom dat er een stijging van het areaal onder de KDW van ongeveer 30 procentpunt nodig is.

Het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) heeft het RIVM gevraagd om uit te rekenen welke additionele emissiereductie er eventueel nodig is als consequentie van het vonnis uit de rechtszaak van Greenpeace.

Resultaten

Om die consequenties te kunnen bepalen heeft het RIVM scenario-berekeningen gedaan om de stikstofdepositie uit te rekenen voor het jaar 2030⁴. In deze berekeningen is de emissie van zowel ammoniak als van stikstofoxiden vanuit alle Nederlandse bronnen (alle sectoren) verminderd met verschillende percentages oplopend van 0 tot 100 procent. Deze emissiereducties zijn landelijk generiek toegepast boven op de ontwikkelingen die al in de Emissieramingen luchtverontreinigende stoffen (ERL) 2025 afkomstig van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) voor 2030 zijn geraamd. Hierbij is het scenario met vastgesteld en voorgenomen beleid gebruikt. Voor de buitenlandse emissiecijfers wordt gebruikt gemaakt van emissieramingen uit de Clean Air Outlook 4, opgesteld door het International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA).⁵

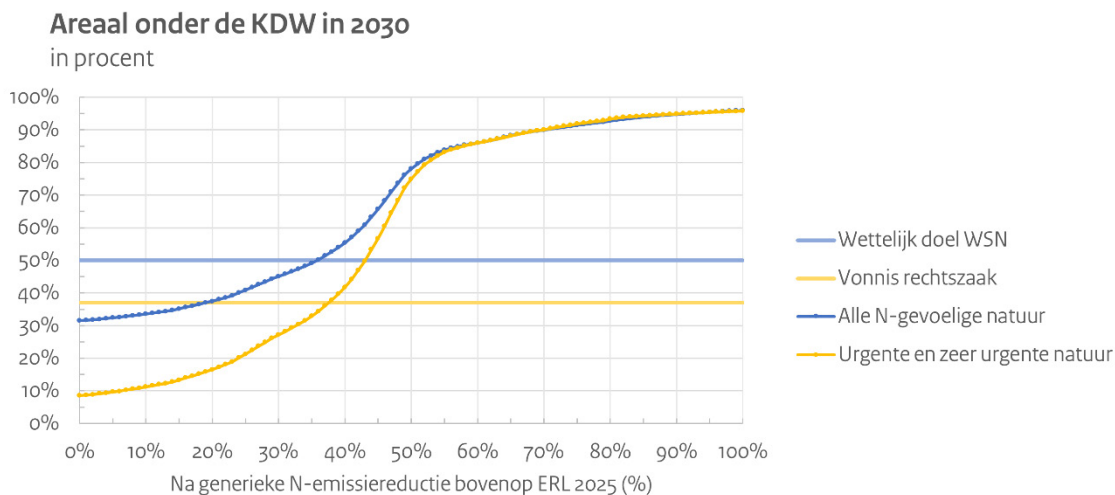
Voor de berekeningen zijn de totale Nederlandse emissies voor 2030 met een bepaald percentage gereduceerd. Deze scenario's zijn daarmee van theoretische aard, omdat er geen daadwerkelijke maatregelen zijn doorgerekend. Welke maatregelen nodig zouden zijn om tot deze emissiereducties te komen is geen onderdeel van deze notitie.

³ RIVM (2023) Monitor Stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden 2023

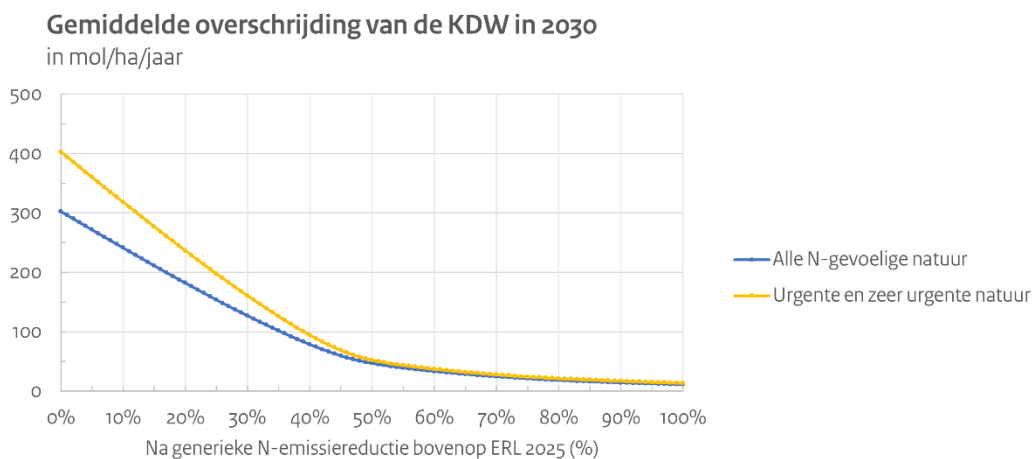
⁴ O.b.v. DASH23, met 2021 ruimtelijke verdeling van de emissies

⁵ De basisramingen gebruikt in deze notitie zijn van recenter aard dan die gebruikt in de Monitor Stikstofdepositie 2023. Verdere duiding inclusief de precieze effecten van het gebruik van de nieuwe ramingen zal in de Monitor Stikstofdepositie 2025 worden toegelicht, die naar verwachting in oktober uitkomt.

Figuur 1 Areaal onder de KDW in 2030 na generieke emissiereductie boven op de ramingen uit de ERL 2025. In blauw wordt alle relevante stikstofgevoelige natuur meegenomen, in geel alleen de (zeer) urgente natuur. De horizontale lijnen geven de doelen weer.

Figuur 2 Gemiddelde overschrijding van de KDW in 2030 na generieke emissiereductie boven op de ramingen uit de ERL 2025. In blauw wordt alle relevante stikstofgevoelige natuur meegenomen, in geel alleen de (zeer) urgente natuur.

De resultaten laten zien dat, om het Wsn-doel van 50 procent onder de KDW te halen in 2030, een aanvullende generieke emissiereductie van 36 procent nodig is van de Nederlandse emissies zoals die voor 2030 zijn geraamd in de ERL 2025 (Figuur 1). Om het doel uit de Greenpeace rechtszaak van 37 procent van de urgente natuur onder de KDW te halen, is daarbij een paar procentpunt extra aan emissiereductie nodig: in totaal ongeveer 38 procent bovenop de Nederlandse 2030 emissies volgens ERL 2025. Een belangrijke notie hierbij is dat het hierbij gaat om generieke reductiepercentages. Gerichte emissiereductie, bijvoorbeeld op korte afstand tot overbelaste natuurgebieden, is efficiënter om de overschrijding van de KDW te reduceren.

Uit de berekeningen volgt dus dat er meer emissiereductie (2 procent punt) nodig is om het doel voor de urgente natuur te halen dan voor het doel uit de Wsn. Daarnaast blijkt

uit dezelfde berekeningen dat de relatie tussen areaal onder de KDW en emissiereductie niet lineair is. De eerste 25 procentpunt emissiereductie boven op het basispad leidt tot een beperkte toename (10 procentpunt) van het areaal onder de KDW. De tweede 25 procentpunt emissiereductie (25-50%) leidt vervolgens tot een toename van circa 35 respectievelijk 55 procentpunt voor respectievelijk het Wsn doel en het doel voor de urgente natuur. In de eerste 25 procentpunt reductie neemt wel de mate waarmee de KDW wordt overschreden fors af (van gemiddeld 400 mol/ha/jaar naar 200 mol/ha/jaar voor de urgente natuur – zie Figuur 2). Pas na een emissiereductie van 30-40 procent, is de stikstofdepositie zo ver gedaald dat voor een relatief groot gedeelte van het stikstofgevoelige oppervlak de KDW wordt gehaald.

Om het doel voor de urgente natuur te halen is dus een generieke emissiereductie van circa 38% voor zowel ammoniak als voor stikstofoxiden ten opzichte van de 2030 emissies volgens ERL 2025 vereist. Wanneer dat afgezet wordt tegen de 2023 emissies voor ammoniak en stikstofoxiden volgens de Emissieregistratie (reeks 1990-2023), betekent dit een totale benodigde emissiereductie van 46% en 50% ten opzichte van 2023 voor respectievelijk ammoniak en stikstofoxiden. Wordt de benodigde reductie afgezet tegen de 2019 emissies volgens de Emissieregistratie dan betekent dit een emissiereductie van 50% en 58% voor respectievelijk ammoniak en stikstofoxiden.